

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО**

Тел. 032/320-710. Факс. 032/320-712. e-mail: ovcar@vu1.net psscacak@psss.rs

Број 3

Датум и место издавања: 15.05.2011. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН МАЈ

2011.

САДРЖАЈ:

1. Проређивање плодова брескве - Мр Бранко Танасковић
2. Системи косидбе луцерке - Дипл. инг Милисав Тиосављевић
3. Опадање плодова у току вегетације - Дипл. инг Снежана Драгићевић Филиповић
4. Сузбијање проузроковача сиве трулежи плодова малине и купине - Дипл. инг Весна Нишавић Вељковић
5. Тржишни потенцијал производње пастрмке - Дипл. инг Радован Шеварлић

Проређивање плодова брескве

Основна мера којом се усклађује раст и родност воћке претставља резидба. Ипак она је често недовољна па се, готово сваке године, примењује проређивање плодова.

Овом помотехником добијају се квалитетнији плодови, онемогућава алтернативно рађање, олакшава заштита и берба, добија принос екстра класе, а самим тим и већа добит.

Најбољи услови за проређивање јесу тихо време, температура између 15 и 25 °С, релативна влажност ваздуха изнад 70% и са 1000-1500 l/ha водног талога.

Бресква се проређује после опадања неоплођених цветова и приметних плодова. На овај начин врши се контрола осталих плодова и њихово проређивање, уколико су приметни у превеликом броју.

Време које је најповољније за ову меру јесте на почетку друге половине развитка плодова, односно 14 до 20 дана после цветања, док код сорти које партенокарпно формирају плодове пред почетак затврдњавања коштице. Уколико се закасни, само проређивање нема већег ефекта на крупноћу плодова. За ову меру, плодови се кидају руком, или им се секу петелке непосредно испод основе плода.

Све сорте не могу се проређивати истовремено. Прво се проређују ране сорте, затим оне које су имале велико земање плодова и на крају средње позне и позне сорте.

Такође, интензитет проређивања зависи од величине и конституције хабитуса воћке, дужине мешовитих родних гранчица, као и од самог броја приметних плодова. На почетку прореде плодова прво се избацују плодови близанци, оштећени или деформисани плодови, они који су заостали у расту, као и плодови у потпуној засени у круни.

Пракса је да се на средње развијеним мешовитим гранчицама оставља 3-4 развијена плодића, док на дужим мешовитим гранчицама требало би изабрати 5-6 плодића који су оптимално изложени светлости. Најбоље је проредити плодове на основу њиховог квалитета, и виталности саме гране на којој се они налазе, али произвођачи у својим засадама практикују да плодове брескве остављају на размаку шаке.

Иако се хемијско проређивање цветова и плодова брескве испитује и анализира дужи низ година, још увек није регистровано довољно сигурно и поуздано средство за ову намену, тако да се најидеалније проређивање брескве за сада обавља ручним путем.

Мр Бранко Танасковић

Системи косидбе луцерке

Косидба луцерке се врши у оно доба вегетационог периода када она садржи највише хранљивих материја, а то је када она почне да цвета - 10 одсто цветалих биљака. У овој фази крма има максималну хранљиву вредност, а резерве шећера у круни корена и корену се обнове или се увећају. Ако се луцерка коси млада, пре почетка цветања, добија се квалитетнија сточна храна, са већом количином протеина, али са мањим укупним приносом зелене масе и хранљивих јединица по хектару. Сувише рана и честа косидба неповољно утиче на принос луцерке а знатно скраћује и дужину њеног зивота. При каснијој косидби добија се сточна храна лошијег квалитета.

Први откос луцерке у заснивању треба косити у фази пуног цветања на висини пет до седам центиметара. Косидбом луцерке у фази цветања постиже се добар развој кореновог система и добро формирање крунице из које ће у наредним порастима избијати бројни пупољци. Луцерка у заснивању се коси у фази цветања јер се асимилативи до фазе цветања депонују у стаблу, листовима и цветовима, а појавом цветова асимилати се усмеравају у корен и коренов врат. Ако је напад корова интензиван у лусеришту у заснивању, а остале мере борбе нису примењене или нису биле ефикасне, може се приступити раној косидби да би се сузбили корови. Треба косити када су корови у фази пупољења, без обзира на фазу развоја луцерке. Висина кошења треба да је осам до десет центиметара, како би се луцерка што брже регенерисала, јер у наредном порасту брже расте од већине корова и закоровљеност се смањује. Тиме се често младе биљке луцерке оштете, па је много боље применити друге мере борбе

против корова (хемијске мере), а да се косидба обави у најпогоднијем моменту за развој луцеришта у заснивању – пуно цветање.

Друга косидба треба да буде на крају вегетационе сезоне. Ако је је распоред падавина повољан или се примењује наводњавање, луцерка у заснивању се може косити и три пута. Коси се нешто више, пет до седам центиметара, како би се младе биљке што пре регенерисале.

Да би луцерка ушла спремна у зиму треба да сакупи што више резервних хранива у корену. Због тога последњи откос луцерке треба покосити крајем вегетационог периода, крај октобра, али не по мразу. Велики утицај на принос луцерке у наредној години има време последњег кошења, тј. размак између последњег и претпоследњег кошења. Уколико је тај размак већи утолико је и принос следеће године већи, пошто се у том периоду накопља већа количина резервних материја у кореновом врату и пупољцима из којих ће се у наредној години развити нови изданци. Размак између ова два кошења треба да буде најмање 40 – 50 дана.

У фази мировања глодари могу проредити луцеришта. Зато је неопходно да се луцеришта покосе непосредно пред зиму и уклони биљни покривач. Уколико се биљни не уклони, глодари налазе идеално станиште за презимљавање, јер су неприметни за предаторе.

Кошење се може вршити косачицама и крмним комбајнима. Радни делови косе треба да су добро оштри и да косе на исту висину. У борби против вилине косице једна од превентивних мера је и детаљно чишћење косачица пре почетка кошења.

Дипл. инг. Милосав Тиосављевић

Опадање плодова у току вегетације

Опадање плодова нормална је појава током вегетације с обзиром на то да је оплодња великог броја цветова некавалитетна. У појединим периодима развоја плода интезитет отпадања плодова је већи и везан је за оплодњу, а у појединим фазама отпадање плодова је условљено факторима спољне средине. То је уједно и сортна карактеристика, тако да поједине воћне врсте а самим тим и сотре имају израженије опадање плодова у фази после цветања а неке друге у периоду дозревања плодова и то се сматра физиолошком специфичношћу сорте.

Опадање плодова може бити биолошко и еколошко.

Биолошко опадање плодова је изазвано:

1. претераном бујношћу сорте,
2. непотпуним и не ефикасним оплођењем

Еколошко опадање плодова је изазвано:

1. лошим особинама земљишта, а нарочито услед недостатка воде, ваздуха, лако приступачног азота,
2. засењеношћу крошње и лишћа,
3. суша може бити један од узрока,
4. претерана родност
5. мраз (-1 до -2⁰)
6. јак ветар

Код јабучастих и коштичавих воћака постоје карактеристични периоди у току вегетације кад је овај процес посебно изражен и јавља се сваке године.

Отпадање плодова јабучастих воћака

За јабучасте воћне врсте карактеристично је да имају три периода отпадања плодова и то :

- након заметања
- јунско отпадање
- пред бербу

Прво веће отпадање плодова почиње 10 до 20 дана после завршеног цветања. Узрок тог

отпадања плодова је поремећај у опрашивању и оплодњи. Степен отпадања плодова у овој фази се може доста ублажити са правилним избором сортимената и добрим распоредом опрашивача. Отпадање плодова је знатно већи и код старијих и изнурених стабала и у годинама када су лоши климатски услови, тако да ако буде период са ниским температурама, јавља се и оштећење од у почетној фази развоја плода што доводи до отпадања плодова.

Други период је најчешће у нашим климатским условима јавља током јуна и зато се најчешће каже тзв. јунско отпадање плодова.

Јунско отпадање плодова је примарно везано за оплодњу а фактори спољне средине, суша и исхрана само поспешују ову појаву. Највише отпадају плодови са неразвијеним семенкама или са малим бројем нормално развијених семенки. Узрок отпадања је недовољна количина хормона.

Плодови се слабије развијају и ситнији су од нормалних плодова а при додиру лако отпадају. Интезитет јунског отпадања доста зависи и од исхране и зависи од дефицита воде тако да се дешава да у том периоду услед дефицита вода опадну и плодови који би се у нормалним условима задржали до зрења.

Отпадање плодова је интезивније код младих стабала која имају већи вегетативни пораст јер је потрошња воде првенствено усмерена на одржавање вегетативног пораста на штету раста плодова.

Код стабала која су нормално оптерећена родом то не причињава неку велику штету јер се смањен број плодова надокнађује већем крупноћом.

Трећи период масовног опадања плодова јавља се у фази зрења. Ово опадање плодова карактеристично је само за неке сорте. На ово доста утичу и фактори спољне средине, суша у периоду сазревања плодова, честе промене влажности земљишта, ветар и друге непогоде.

Сорте које имају природно крупније плодове и крупнију петелку опадају више него плодови са дугом петелком.

Степен опадања плодова пред бербу може имати значајне економске последице па је избор сорти и са овог аспекта врло значајан.

Дипл. инж Снежана Драгићевић-Филиповић

Сузбијање проузроковача сиве трулежи плодова малине и купине

Малина и купина почињу свој развој, боље рећи настављају свој развој у пролеће у зависности од тога каква је нега и заштита била у предходној години. На малинама и купинама, неуједначено кретања пупољака у текућој години, најчешће је због изостанка или неправилне заштите у предходној години.

Како је за решавање овог проблема на изданцима остављеним за род у овој години касно, потребно је сачувати оно што је остало за ову годину да и то не пропадне пред бербу или у берби од проузроковача трулежи плодова *Botrytis cinerea*.

Сива трулеж је једна од најзначајнијих и најштетнијих болести јагодичастиг воћа. Наноси директне штете на зрелим плодовима. Губици могу бити и до 80% ако у фази цветања, формирања плодова и зрења наступи хладно и кишовито време. За успешно решење ове болести на јагодастом воћу неопходан је правилан избор високо

ефикасних фунгицида и познавање биологије проузроковача болести. Гљива продире у младо ткиво у време или непосредно после цветања, а даље ширење болести се одвија у време зрења плодова. Паразит прво заражава цветове, често проузрокујући њихову трулеж, затим остаје у зараженим плодовима у стању мировања, као латентна зараза, све док плодови не почну да сазревају. У фази сазревања плодова гљивица постаје активна и долази до појаве симптома трулежи заражених плодова. Код заражених плодова сивом плесни карактеристична је сива скрама од плесни. Гљивице се брзо шире и од само једног зараженог плода може бити заражен читав род.

Према томе, најкритичнији период за примену фунгицида за сузбијање проузроковача сиве трулежи је током периода цветања, мада овај период траје и до бербе, то је са применом фунгицида потребно почети од цветања, а завршити пред бербу на нивоу каренце препарата. Размак између два третирања требало би да буде 7-10 дана зависно од услова за развој болести током цветања. Препарати који се користе за сузбијање проузроковача сиве трулежи су на бази фенхексамида, боскалида, ипродиона, мешавина ципродинила и флудиоксонила, мешавина пиракlostробина и боскалида.

Не треба заборавити да се ротирају препарати различитих механизма деловања како се код паразитне гљиве не би развила резистентност.

Сузбијање сиве трулежи, поред примене фунгицида, подразумева и обављање свих мера неге и одржавања којима се омогућава добра циркулација ваздуха међу изданцима, редовно брање зрелих плодова и уклањање заражених плодова, како би се смањило степен изазивача примарних зараза.

Дипл. инж Весна Нишавић Вељковић

Тржишни потенцијал производње пастрмке

Србија има велики потенцијал за развој рибарства. Ова производња би се успешно могла организовати у скоро свим деловима наше земље. Бројне су реке, вештачке акумулације, језера, планински потоци, извори, баре, мочваре, ритови, који се могу искористити за организовање ове изузетно профитабилне производње.

Према неким подацима у Србији се годишње потроши преко 30 милиона килограма рибе. Из домаће производње се обезбеђује око 10 милиона килограма, док се преостали део увози. Познато је да свака риба има своје специфичне захтеве према температури, физичким, хемијским и биолошким особинама воде. У последњих неколико година производња пастрмке све више добија на значају.

Пастрмка спада у хладноводне рибе, и успешно се може на температури воде од 14°C до 16°C Производња пастрмке у Србији је у последњих пар година у експанзији. Добри пословни резултати постојећих рибњака, али и чињеница да домаће тржиште може да апсорбује велике количине пастрмке, утицали су да се велики

број предузетника и пољопривредних газдинстава укључи у ову производњу. У технологији производње пастрмке разликује се неколико фаза према времену трајања узгоја и телесној маси (узрасним категоријама рибе). Подела према времену трајања узгоја разликује следеће фазе:

- узгој рибље млађи до месец дана
- узгој рибље млађи од једног до три месеца
- узгој рибље млађи од три до дванаест месеци
- узгој рибље млађи од дванаест месеци до контумне рибе

У пракси постоји подела и према телесној маси рибе у свакој фази производње. Према неким стандардима и резултатима који се постижу у пракси може се направити и следећа подела:

- фаза производње млађи масе 1 грама
- фаза производње млађи 10 грама
- крајња фаза производње (конзумна риба) 250 грама

Поред конзумне рибе, као крајњег производа, у производњи пастрмке јавља се и споредни (везани) производ који настаје од екскремената у свим фазама производње, а који се може користити у производњи глиста. У производњи пастрмке јављају се следеће ставке, које имају карактер варијабилних трошкова производње:

- укупна вредност насада, односно вредност јаја, ларви и млађи
- укупни трошкови хране (по узрасним категоријама и фазама производње)

- остали варијабилни трошкови (лекови, ангажовање стручњака, дезинфекција објеката и др.)

На подручју рада ПССС Чачак, постоје примери људи који су препознали тржишни потенцијал ове производње и који су искористили повољне природне услове окружења у коме живе.

У општини Ариље постоје рибњаци са пастрмом који су изграђени на чистим планинским рекама, као што је случај са реком Пањицом у Добрачама.

Дипл. инг Радован Шеварлић